

**ПРОСЛАВА
СТОГОДИШЊИЦЕ
СМРТИ
ВУКА СТЕФ. КАРАЦИЋА**

Година 1964. имала је више значајних културноисторијских годишњица. Прво место без сумње припало је прослави 100-годишњице Вукове смрти. По масовности одзива, по обиљу облика и начина како је манифестована, ова ће прослава предњачити још за дуго. Она је недвоумно потврдила непролазну присутност Вукову и међу данашњим нараштајима, нимало окрњену, нимало засењену.

Било је, разуме се, и журбе, и неостварених обећања, као што је то случај са свим јубилејима уосталом. Но без обзира на све те појаве, биланс прославе достојан је слављеника.

Да идемо редом:

Још претходне, 1963. године Извршно веће Србије основало је Одбор за прославу 100годишњице Вукове смрти. У Одбор је изабрано 62 јавна радника. Почетком јубиларне 1964. године одржан је први састанак За председника Одбора одређен је Душан Петровић-Шане; за секретара — Бора Павловић. Одбор је дао основну концепцију прославе: први део прославе — о годишњици смрти — да се обави у Београду; други — јесењи — у Вуковом родном селу Тршићу, приликом традиционалног „Вуковог сабора“.

Слични одбори основани су у многим већим местима Србије; на републичком нивоу, међутим, формирано су још у Црној Гори и у Босни и Херцеговини.

Већ с првим даном јубиларне године лист „Политика“ уступа своје странице предстојећем слављу и слављенику. Радио-Београд приређује 9. јануара 1964. год. јавну емисију „Микрофон је ваш“ посветивши је животу и делу Вука Караџића, а њен приход школској библиотеци Вуковог села Тршића. Јубилеју се придружила и пошта: у серији марака „Заслужни људи“ издала је и марку с Вуковим ликом.

Многе наше организације уклапале су у своје програме и учешће у Вуковој прослави: књижевници, преводиоци, фолклористи, драмски уметници. Било је доста предлога, доста иницијатива у вези с предстојећим ју-

билејом (многи су остварени, а не мало их је остало на папиру, у записницима или на страницама листова.)

Прослава је званично започела академијом на Коларчевом народном универзитету, одржаном 7. фебруара увече. Уводну реч је имао Душан Петровић-Шане, председник Одбора за прославу. О Вуку је затим говорио академик и књижевник Иво Андрић. У наставку програма Југословенско драмско позориште извело је сценски приказ „Мору на извору”, мозаик из Вукових текстова и народних умотворина, које је он сабрао (у режији Мате Милошевића и уз музику Василија Мокрањца).

Сутрадан, 8. фебруара пре подне одржан је свечани скуп у Српској академији наука и уметности. Поред многих научних, културних и јавних радника из Београда, свечаности су присуствовали и представници научних установа из осталих наших крајева, затим представници славистичких и научних институција из СССР-а, Француске, Чехословачке, Бугарске и Немачке Демократске Републике. После уводне речи председника Академије др Илије Буричића, о Вуку је говорио Велибор Глигорић. Пригодним говорима одали су почаст слављенику и страни представници: Федот Петровић Фиљин, председник Академије наука СССР; Роже Портал, директор Славистичког института на Сорбони; Ханс Холм Билфелд, директор Славистичког института у Берлину; Љубомир Димитров Андрејичин, директор Института за бугарски језик у Софији; Јулиус Доланец, представник Чехословачке академије наука; Хари Јингер и Херберт Појкерт, представници Јенског универзитета. Поздравне речи упутили су присутнима и представници научних установа из осталих наших република.

Истог преподнева положен је венац на Вуков гроб у порти испред Саборне цркве у Београду; у поменутој пак цркви одржан је помен Вуку, коме је чинодејствовао патријарх српске православне цркве.

После подне истог дана, 8. фебруара, отворена је изложба у Вуковом и Доситејевом музеју под именом „Живот и рад Вука Караџића”. После уводне речи управника Музеја Бура Гавеле, хор мадригалиста отпевао је две песме: „Одби се бисер грана” од Стевана Мокрањца и завршну песму из *Апотеозе Вуку* од Мите Топаловића.

Увече је приређен пријем у Скупштини СР Србије.

Пијететна расположења преузимала су из дана у дан све више маха: у свим местима Србије, и не само у њој, на радничким универзитетима, у школама, у фабрикама, гарнизонима, разним установама приређиване су академије, приредбе, рецитали, отворане изложбе. Организована су такмичења у спомен Вуку: „Покажи шта знаш”, „Игра коло Вуково”; објављивани наградни темати о Вуку, између осталог и 2 теме о Вуку Савета за просвету града Београда; припремани различити сабори у част Вукову (Сабор гуслара у Титовом Ужицу, Сабор просветних радника у Крушевцу, Бачком Добром Пољу, Трстенику, Скупштина библиотекара у Бијељини). Драмски уметници Хрватске и Србије покренули су акцију за уједначавање акцента на сцени, као свој прилог прослави.

Прослави 100-годишњице Вукове смрти посветила је и Матица српска своју свечану седницу од 16. фебруара 1964. год. Том приликом је проф. Младен Лесковац прочитао предавање „Вук и Мушицки”, библиотека Матице српске отворила изложбу Вукових дела, а Рукописно одељење Матице изложило је тридесетак Вукових писама и неке његове рукописе.

Сличне академије приређене су у Титограду, Сарајеву, Задру и Сплиту. Своју трећу „Усмену задарску ревију” Задрани су посветили Вуку, његовом боравку у Задру и односима према Далмацији.

На фестивалу краткометражних и документарних филмова марта 1964. године приказан је првог дана (13. марта) филм *Вук Караџић*. Снимио га је „Дунав-филм”, по сценарију Буре Гавеле, у режији Миодрага Николића.

Израђена су такође и два дијафилма о Вуку (Б. Ковачека и Г. Добрашиновића).

С пролећа су уследиле припреме за јесењи део прославе. Већ првих дана маја почели су радови на изградњи Вукове спомен школе у Тршићу, за коју су скупљани прилози још крајем минулог века, од преноса Вукових посмртних остатака из Беча у Београд (1897).

У почаст слављеника и родоначелника наше фолклористике Удружење фолклориста Србије одржало је своју годишњу скупштину у Вуковом родном месту Тршићу.

Студентске радне бригаде започеле су 1. јула акцију за уређење Вуковог села: изградњу пута (4,5 км) од ваљевског друма до Вукове спомен куће и стазе од ње до манастира Троноше; такође летње позорнице (амфитеатар под ведрим небом). Иницијатива за то потекла је од студената Филолошког факултета Београдског универзитета. Прихватили су је пак и средњошколци Вуковог завичаја. Међу учесницима било је и 35 страних студената. Радилиште је постало место ходочашћа многих наших јавних и културних радника.

Између осталог вредан је помена и концерт, који је за градитеља приредио студентски хармоникашки ансамбл из Гренобла. Тиме је уједно отворена и „Вукова трибина”, која би, по замисли иницијатора, требало да постане традиционално састајалиште младих, манифестација разноврсних књижевних и уметничких активности.

У време радне акције основана је и спомен библиотека будуће школе. Више наших књижевника и научних радника поклонили су јој своје књиге с посветама. На тај начин настала је јединствена збирчица књига с аутографима аутора. Академски сликар Радослав Стејић-Рас обећао је као поклон градитељима „диплому дугу 75 и широку 50 сантиметара у боји и на пергаменту, са портретом Вука Караџића из млађих дана”.

И на семинару за стране слависте у Задру августа 1964. год, одата је пошта слављенику. Предавањем др Миодрага Поповића „Вуков принос развоју југословенских књижевности” започео је XV семинар за стране слависте. Професор загребачког универзитета др Мате Храсте говорио је о „Вуковој реформи хрватско-српског књижевног језика и правописа”.

Јесењи део прославе започео је симпозијумом о Вуку, који је свечано отворен 15. септембра у свечаној сали Београдског универзитета. Уводну реч је дао декан Филолошког факултета Радован Лалић. Затим су одржали поздравне говоре: Стеван Доронић у име Организационог одбора Симпозијума и Извршног већа Србије, др Илија Буричић, председник Српске академије наука и уметности, др Божидар Борђевић, ректор Београдског универзитета, најзад шест страних научника (В. В. Виноградов, СССР; Тадеуш Лер-Сплавински, Пољска; Богуслав Хавранек, Чехословачка; Иван Леков, Бугарска; Г. Гунарсон, Шведска и Елизабет Хил, Енглеска, која је уједно уручила као поклон 34 документа о Вуку у енглеским архивама и библиотекама (ксерокс копије). Сем учесника у програму, Симпозијуму су присуствовали и педесетак млађих слависта, које су позвали Савез студената Београдског универзитета и Друштво за српскохрватски језик и књижевност.

Симпозијум је трајао четири дана. Саопштења су читана пре и после подне у три секције (међународној, књижевно-историјској и лингвистичкој). Прочитано је осамдесет саопштења:

Секција I: Б. Хавранек (Праг): Развитак Караџићеве нормe српског књижевног језика ка општеном језику; Р. Оти (Лондон): Вукова језичка реформа у свјетлу језичког препорода аустријских Словена; М. Храсте (Загреб): Језик и правопис у Далмацији у доба народног препорода и Вук Стефановић Караџић; М. Ивић (Нови Сад): Вукова улога у нормирању екавске варијанте нашег књижевног језика; Д. Брозовић (Загреб): Српскохрватски стандардни језик и Вук Стефановић Караџић; М. Стевановић (Београд): Карактер дијалектизама у Вуковом делу; К. Хоралек (Праг): Прилог текстологији Вукових фолклорних збирки; Н. И. Толстој (Москва): Новаторство и традиција у лингвистичким радовима Вука Караџића; Ф. Славски (Краков): Додатак Санктпетербургским сравнителним рјечницима и њихов значај за славистику; И. Леков (Софија): Вук Караџић као лингвист-булгарист; Т. Екман (Амстердам): Вук и његови претходници у области реформе ћирилице (с нарочитим обзиром на Ј. Крижанића); Л. Хадровић (Будимпешта): Планови реформе латиничког правописа 1785. године; Б. Погорелец (Љубљана): Копитарови лингвистички погледи и Вук Караџић; К. Давидсон (Упсала): Слова у Мирослављевом јеванђељу и њихово значење; А. Младеновић (Нови Сад): Слово *ц* пре Вука; П. Ивић (Нови Сад): Два аспекта Вуковог дела; М. Марковић (Београд): Језик и национална култура; Б. Дреновац (Београд): Ирационално у делима Вука Ст. Караџића; Е. Петровић (Клуж): Западнојужнословенска имена места у Малој Влашкој; Е. Станкјевич (Чикаго): Граматичка концепција Вука Караџића против схватања његовог времена; Д. Барјактаревић (Приштина): Питање гласа *ј*ата код Вука; А. Пецо (Београд): Говори данашње Херцеговине према Вуковом језику; В. Заниновић (Загреб): Вук као писац; Б. Трифуновић (Београд): Вук и стара српска књижевност; Д. Живковић (Нови Сад): Вукова борба за српски песнички језик; Ј. Јуранчић (Љубљана): Вукова језичка и књижевна концепција код Словенаца; М. Павловић (Београд): Еволуција и диференцираност стила Вука Караџића.

Секција II: Маја Бошковић-Стули (Загреб): Наш неиспуњени дуг према народним приповијеткама Вуковим: Б. Н. Путилов (Лењинград): Народне историјске баладе у збиркама Вука Караџића; Д. Антонијевић (Београд): Вук Караџић и проучавање савременог фолклора; Б. Мерићи (Милано): О митолошким народним песмама; Д. Бајнам (Кембриџ, САД): Вукове песме о женидби младих јунака као извор за упознавање основне митологије неких обреда на Балкану; А. Лорд (Кембриџ, САД): Вукове песме у Паријевој збирци; Ж. Младеновић (Београд): Рукописни извори одломака народних песама у Вуковом Српском рјечнику; В. Латковић (Београд): Примери из народне епике у другом издању Вукова Рјечника; Т. Чубелић (Загреб): Мјесто и значење Вука Ст. Караџића у науци о народној књижевности; И. Николић (Београд): Неки рукописи српских народних песама у лењинградској Публичној библиотеци; В. Новак (Београд): Максимилијан Врховац — претеча Вукових настојања; М. Костић (Београд): Стратимировић против Копитара и Вука; П. Поповић (Нови Сад): Вук Караџић и Димитрије Милаковић; С. Мијушковић (Котор): Вук Караџић и Вук Поповић у списима епархијског архива у Котору; Ж. Бошков (Нови Сад): Некролог Вуку; Б. Гавела (Београд): Вук у својој породици; И. Франгеш (Загреб): Вук и Мажуранић; М. Живанчевић (Нови Сад): Браћа Мажуранићи, народна песма и Вук; Р. Димитријевић (Београд): Вуковац Стојан Новаковић; С. Марковић (Београд): Фолклор у делима савремених писаца; Ф. Винке (Ган): Вук Караџић као етнограф српског народа; Ц. Костић (Београд): Вук Караџић и социологија; В. Недић (Београд): Старац Милија; Р. Пешић (Београд): Сарадња Вука Врчевића са Вуком Караџићем на скупљању народних умотворина; М. Барјактаревић (Београд): Порекло

и основне карактеристике становништва Вуковог завичаја; А. Шмаус (Минхен): Вуков појам народа и његово схватање националне културе; Д. Медакковић (Београд): Вук и српска историја уметности; Р. Петровић (Београд): Народна музика Вуковог Јадра; Д. Девић (Београд): Мелодије Вукових песама.

Секција III: В. В. Виноградов (Москва): Вук Карацић и руски филолози крајем XIX века; Р. Лалић (Београд): Вук Карацић и Руси; Г. Добрашиновић (Београд): Вук и Кепен; В. Вулетих (Нови Сад): Измаил Срезњевски и Вук Карацић; В. Ј. Гусев (Лењинград): Фолклористичка делатност Вука Карацића у оцени руске литературе; Ц. Органџијева (Скопље): Преводи јуначких песама из Вукове збирке у руској књижевности за Вукова живота; И. К. Белодед (Кијев): Вук Карацић и украјинска научна мисао; Б. Живановић (Београд): Први Вукови сусрети с Пољацима; М. Јакубјец (Вроцлав): Почети Вукове славе у пољској књижевној критици XIX века; П. Новотни (Будишин): Вук Карацић и Лужички Срби; Ј. Долански (Праг): Вук Карацић у чешкој књижевности; А. Галис (Осло): Вук Карацић и норвешки Вук Ивар Осен (покушај поређења); Р. Јагодич (Беч): Вуков живот и рад у Бечу; З. Константиновић (Београд): Вук Карацић у Аустрији; Х. Појкерт (Јена): Гримов превод Вуковој граматике; М. Мојашевић (Београд): Гримов превод и примерак Карацићеве Граматике; Д. Недељковић (Београд): Вук Карацић, Леополд Ранке и Карл Маркс; М. Браун (Гетинген): Вукове песме код Енгелса; М. Јенихен (Источни Берлин): Немачка штампа о Вуку; И. Пот (Будимпешта): Српскохрватска народна поезија у мађарској књижевности у Вуково доба; Ј. Маркиори (Падова): Вук Карацић у Италији; И. Конев (Софија): Вук Карацић и Бугари; Х. Поленаковић (Скопље): Вук код Македонаца; Р. Флора (Београд): Вук и Румуни (покушај синтезе).

Затим су отворене изложбе у Етнографском музеју (Јадар — Вуков завичај), у Државном архиву Србије (Архивска грађа о Вуку) и у Музеју првог српског устанка; нешто касније постављена је меморијална изложба у Манастиру Трноши.

Посебно свечано обележје дато је традиционалном Вуковом сабору у Тршићу, тридесетом по реду.

Претходно је, пре подне, свечано откривен споменик Вуку у парку Лознице. Радио га је београдски вајар Миодраг Живковић у белом мермеру.

Потом су гости пошли у Тршић. Сабор је отворио Бора Павловић, секретар за просвету Србије. О Вуку је говорио Милорад Панић-Суреп. Летња позорница — природни амфитеатар — била је пуна, рачуна се да је било око 40000 присутних. После програма гости су обилазили Вукову спомен кућу, реновирану и опремљену аутентичним Вуковим личним предметима.

И једанаести конгрес Савеза удружења фолклориста Југославије, одржан у Новом Винодолском од 24. до 28. септембра, протекао је великим делом у знаку два јубилеја: 150-годишњице рођења Ивана Мажуранића и 100-годишњице смрти Вука Карацића. Саопштења прочитана другог дана посвећена су у целини Вуку, под заједничким називом: Фолклор у дјелима Вука Стефановића Карацића. То су: Вук фолклорист у културној револуцији нашег доба (Душан Недељковић); Вук и наше народне песме у културној историји западне Европе XIX века (Радослав Меденица); О месту и улози Вука Карацића у историји фолклористике (Миљана Радовановић); Vuk St. Karadžić a počátky sberu lidových písní v Čechách (Jaroslav Markl, Prag); Пословице и фолклор у Вукову изразу и стил народног језика и књижевности (Миодраг Лалевић); Вукова естетика народног беседништва (Јован Деретић); Вуков рад на народним приповеткама и његов значај

(Нада Милошевић); Народне приповијетке Вука Карацића као мјера за поимање српско-хрватских приповиједака (Маја Бошковић-Стули); Прилог типологији приповиједака Вукове збирке (Карел Хоралек, Праг); Вук и наша митологија (Слободан Зечевић); Вуков метод бележења и скупљања народних песама (Живомир Младеновић); Вукови сарадници [Саво Мартиновић] (Нико Мартиновић); Содействие русских ученых путешественникам Вука Караджича (Виктор Е. Гусев, Лењинград); Вук као скупљач песама осталих народа (Голуб Добрашиновић); Вук и македонска народна песма (Харалампије Поленаковић); Вуков фолклористички рад у Далмацији (Стеван Роца); Вук Карацић у историји бугарског фолклора (Илија Х. Колев); Јоаникије Памучина — Вуков следбеник у Херцеговини (Жарко Илић); и Корнелије Станковић као носилац Вукових идеја у српској музици (Зија Кучукалић).

Између безбројних предавања о Вуку у току јубиларне године валаало би посебно истаћи циклус од 14 предавања на Коларчевом народном универзитету. Десет предавања одржано је у пролећном делу прославе; осталих 4 — у јесен 1964. године. То су следећа предавања: Револуционарност Вукове борбе за књижевни језик (др Михаило Стевановић); Вук из близа (др Голуб Добрашиновић); Вук и Копитар (др Борбе Живановић); Вук и Руси (др Г. Добрашиновић); Вук и Немци (др Миљан Мојашевић); Вук и кнез Милош Обреновић (др Владимир Стојанчевић); Вукови сарадници на скупљању народних умотворина (др Радмила Пешић); Вук и Његош (др Живомир Младеновић); Вук о народном песништву (др Владан Недић); Вук и његова породица (Буро Гавела); Вук и Западни Словени (др Борбе Живановић); Вукови певачи (др Владан Недић); Вук и Европа (др Драгољуб Павловић) и Вукова идеологија у односу на Доситејева (др Андрија Стојковић).

Вредна је помена и запажена емисија Радио-Београда „Спектар“, која је 30. септембра донела прилог „Вук и Европа“.

Народни универзитет општине Стари град организовао је 9. октобра пред вече меморијални скуп ученика и грађана пред Вуковим и Доситејевим музејем.

У овом, другом делу прославе откривене су четири Вукове бисте: 19. октобра у Крагујевцу, испред Народног музеја (рад вајара Панића); новембра у Чачку (рад Жике Максимовића) и у Прибоју — пред зградама основних школа, које носе Вуково име и, најзад, 19. децембра у Пироту испред школе „Вук Карацић“ (рад Уроша Костића).

Крајем октобра постављена је спомен плоча на негдашњој кући Јустина Михаиловића у Вуковару, у којој је Вук боравио, а предвиђено је да се на сличан начин обележи његов боравак у Книну и книнском Косову пољу.

На четвртој редовној скупштини 26. октобра Културно-просветна заједница Србије усвојила је одлуку „о установљењу Вукове награде за резултате у ширењу културе и просвете, која ће се почев од ове године додељивати организацијама, установама и појединцима. Награда ће се састојати од дипломе, плакете са ликом Вука Карацића и новчаним износом који ће бити одређен посебним правилником“ [1.000.000 дин за организације и 500.000 дин. за појединце].

Уобичајена кампања „Месец књиге“ протекла је ове године у знаку Вукове прославе.

И IX сајам књига имао је обележје великог јубилеја. Поред изложби И. Мажуранићу и В. Шекспиру организована је изложба о Вуку, којој је дато најупадљивије место и највећи простор у изложбеној хали.

Осим бројних радио-емисија, вредна је помена и заиста плодна издавачка активност о 100-годишњици Вукове смрти. Пре свега ваља истаћи веома запажену монографију о Вуку др Миодрага Поповића (Нолит, 1964), која је изшла из штампе уочи прославе. Затим су уследиле осталих десетак књига: *Вукови записи*, у редакцији В. Бурића (Српска књижевна задруга), *Изабрана дела*, II издање, у редакцији Г. Добрашиновића (Народна књига), *Животи српских војвода и других знаменитих Срба*, приредио Г. Добрашиновић, II издање („Бранко Боновић”), *Вук о друштву*, приредио Ц. Костић (Савремена школа), *Вук Поповић: Которска писма*, приредио Г. Добрашиновић (Нолит), *Књазу од Србије Милошу Обреновићу* (фототипско издање Вуковог и Доситејевог музеја познатог Вуковог писма од 12. априла 1832. г.), *Сусрети с Вуком*, приредили Г. Добрашиновић и Б. Маринковић (Матица српска, Нови Сад), *Вук Стеф. Карацић: О српској народној поезији*, приредио Б. Маринковић (Просвета), *Српске народне приповетке*, II издање, приредио М. Панић-Суреп (Нолит), Г. Добрашиновић: *Вук Карацић* (Завод за издавање уџбеника СР Србије) и *Расковник*, приредио Р. Константиновић (избор прозе из Вуковог „Рјечника” — издање Просвете).

Вуку је посвећено и више периодичних публикација: Ковчежић, књ. VI, уредник Б. Гавела; Савременик, бр. 3 (март); Народно стваралаштво, св. 9—10; Настава и васпитање, бр. 5—6; Стварање, бр. 2, сарајевски Одјек, број од 1. фебруара; Јужнословенски филолог књ. XXVI. Сви дневни и недељни листови пак пратили су ревностно Вукову прославу. И Етнографски музеј наменио је свој годишњак теми *Јадар — Вуков завичај*. (У штампи су Вуков зборник, издање Српске академије наука и уметности; Анали Филолошког факултета, књ. 4. и 5 (радови читани на Симпозијуму о Вуку) и Годишњак Музеја првог српског устанка, који је делом посвећен Вуку.

Најзамашнија издавачка акција у овом смислу представља подухват „Просвете” да изда Сабрана дела Вукова у 35 томова. Образована је редакција, која ће у току наредних десетак година покушати да приведе у дело посао, који ни сто година по Вуковој смрти није до краја и с успехом остварен и поред многих покушаја и свечаних обећања.

* * *

Стогодишњица Вукове смрти обележена је достојно и у иностранству, посебно у СССР-у и Немачкој Демократској Републици.

У Дому пријатељства са страним земљама (Москва) приређена је 7. фебруара свечана седница. Прочитана су три реферата: Вук Карацић — фолклорист и књижевни критичар (Н. И. Кравцов), Вук Карацић као лингвиста (Т. П. Попова) и Вук Карацић као историчар (И. С. Дастјан). 100-годишњици Вукове смрти посветио је проширену седницу научног савета и Славистички институт Академије наука СССР. С. И. Никитин, доктор историјских наука, прочитао је реферат „Вук Карацић и Русија”. Затим је проф. Н. И. Кравцов говорио о Вуковој фолклорној делатности и најзад је Н. М. Пашајева изнела саопштења „Дела Вука Карацића у фондovima Државне јавне историјске библиотеке”. Шездесетак Вукових књига, неке из Вуковог времена и с његовим посветама, изложено је било у фоајеу Института. Изложбу Вукових дела — од прве „Пјеснарице” (1814) до данашњих издања — приредила је у својим просторијама и Државна јавна библиотека „Ленин”. Поред осталих књига била је ту и „Даница” за 1827. г. с Вуковом посветом Н. А. Пољевоју, коју је овај руски критичар и приказао. И Московски универзитет одао је видно признање Вуку: за редовне и ванредне студенте одржан је циклус предавања о Вуку. Ванредну седницу у спомен 100-годиш-

њице Вукове смрти одржао је и Институт руске књижевности у Лењинграду. Саопштење „Вук Карацић и руски фолклор” прочитао је В. Е. Гусев. Филолошки факултет Лењинградског универзитета посветио је више састанака студената и наставника-слависта Вуковом јубилеју. Поред реферата П. А. Дмитријева о Вуку, о необјављеним Вуковим писмима у лењинградским архивама говорила је Г. П. Чеканова. На овим састанцима одржао је два предавања и наш књижевник Владан Десница (Вук Карацић — скупљач народног стваралаштва и Односи И. Андрића према народној књижевности); такође Малик Мулић, доцент Загребачког свеучилишта. Сем наведеног, у периодичним научним публикацијама објављено је више студија и чланака о Вуку, углавном они који су читани на побројаним скуповима о 100-годишњици Вукове смрти. Између осталог, публикована су 24 Вукова писма руским научницима, претежно из совјетских (московских и лењинградских) архива (*Славянское источниковедение*, Москва, 1965).

С посебним почастима прослављен је Вуков јубилеј у Немачкој Демократској Републици. У берлинској Државној библиотеци отворена је већ крајем јануара 1964. г. велика изложба посвећена Вуку. У осам витрина изложено је 150 књига, 6 факсимила, 50 слика и 140 легенди. Витрине су понаособ представљале и појединачне елементе концепције. Од посебног интереса биле су пета и шеста витрина (Карацићеве везе са немачким научницима и Карацић и Гете). У нешто смањеном обиму изложба је доцније пренета у Хале. Изложбу је приредила и Универзитетска библиотека у Јени.

Одржана су и три предавања о Вуку: Херберт Појкерт на Универзитету у Јени (који је Вуку доделио 1823. г. докторску титулу) и на Хумболтовом универзитету у Берлину; проф. др Билфелд — у Академији наука.

Од посебног је значаја јунска прослава 1965. г. у Халеу. Том приликом је постављена спомен плоча на кући Ј. С. Фатера, у којој је и Вук боравио у току свог пребивања у Немачкој (1823—1824). Приређен је и колоквијум под именом *Вук Стефановић Карацић, оснивач нове српске књижевности*. Прочитано је седам саопштења: Heinz Schwabe — *Die Universität Halle zur Zeit des Besuches von Vuk*; Dr. Dietrich Freydank — *Vuk's Beziehungen zu Deutschland, insbesondere zu Halle*; Dr. S. Kostić — *Halle und Novi Sad*; Dr. Joachim Dietze — *Vuk's Bedeutung für die moderne serbokroatische Schriftsprache*; Dr. Milorad Živančević — *Das Phänomen Vuk*; Dr. Hans-Georg Werner — *Goethes Verhältnis zur serbischen Volkslieddichtung und Vuk* и Dr. H. Peukert — *Deutsch-serbische Wechselseitigkeit der Vuk-Karadžić-Generation*. Присуствовао је и ректор Новосадског универзитета А. Тишма. Отворена је такође изложба о Вуковом животу и делу.

Поред две радио-емисије посвећене Вуку, у Немачкој Демократској Републици изашло је више написа, бележака и научних расправа о Вуку, о његовим везама с Немцима.

У Бугарској је Словенско друштво из Софије приредило академију у Вукову част. Том приликом је др Илија Конев прочитао предавање „Вук и Бугари”.

Свечану седницу поводом 100-годишњице Вукове смрти одржао је и Славистички комитет Пољске академије наука. Уводну реч је имао познати стари слависта, професор др Тадеуш Лер-Сплавински, а саопштења „Почеци књижевне славе Вука Карацића у Пољској” и „Додатак Санктпетербурским сравнитељним рјечницима” прочитали су М. Јакубец и Ф. Славски.

У Паризу је Словенски институт одржао 29. маја 1964. године академију поводом стогодишњице Вукове смрти. Прославу је „отворио доајен француских слависта Андре Мазон”. О Вуковом реализму говорио је потом

Андре Вајан, почасни професор на Collège de France. Прослави су присуствовали неколицина истакнутих слависта (професор Оксфордског универзитета Умгебаун и др.).

Крајем септембра Румунски државни комитет за културу и уметност приредио је у Букурешту комеморативно вече Вуку. После уводне речи проф. универзитета Станчу Стојана, о Вуковом животу и делу говорио је доцент Георге Михаил. Нешто касније, првих дана октобра, у згради Института за стране језике и књижевност отворена је изложба фотоса из живота и рада Вука Караџића.

Предавање о Вуку и Копитару одржано је у Чрни (Корушка) у оквиру Славистичког семинара.

Универзитет у Тексасу организовао је дводневни симпозијум на тему „Словенска народна песма“. Саопштења су дали: др Никола Прибић (с Тексашког универзитета), др Алберт Б. Лорд (с Харвардског универзитета) и др Максимилијан Браун (с Индијана универзитета).

Историјски институт Чехословачке академије наука посветио је VI свеску своје публикације „Pragenzija slavica“ Вуку. Објављено је девет студија из пера познатих слависта. То су: *Význam Vuka Stefanoviće Karadžiće pro vývoj spisovného jazyka srbocharvátského* (Bohuslav Havránek); *Vuk Stefanović Karadžić a církevneslovanský jazyk* (Antonín Dostál); *Teorie spisovného jazyka na Balkáne v 19. století — Na okraj díla V. S. Karadžiće —* (Sava Herman); *Príspevek k poeťice srbocharvátské lidové lyriky — Namateriale Vukovy sbírky —* (Karel Horálek); *Vuk Karadžić a česká literatura jeho doby* (Julius Dolanský); *Vuk Stefanović Karadžić a soudobí čeští slavisté* (Josef Kurz); *Vuk Stefanović Karadžić a Pavel Josef Šafárik* (Miroslav Kvapil); *Vuk Stefanović Karadžić a F. L. Čelakovský* (Karel Mára); *K problematice vztahu B. Nemcové k dílu V. S. Karadžiće* (Zdenek Urban).

Предавање о Вуку одржао је у Трсту познати италијански слависта професор Умберто Урбани.

Најзад, у дневним или стручним листовима посвећено је у поменутих земљама више пригодних или научних написа о Вуку. У Норвешкој, у „Радничким новинама“ изашао је чланак Арне Галиса *Вук Караџић — југословенски Ивар Осен*. У Савезној Републици Немачкој објављен је такође један чланак о Вуку. Најзад, и познати француски слависта Андре Вајан публиковао је своју студију *Le réalisme de Vuk Karadžić* (Annales de l'Institut français de Zagreb).

Укратко речено, прослава 100-годишњице Вукове смрти била је масовна по учешћу, интернационална по размерама, искрено пијетозна. Још једном је речито и убедљиво показала живо присуство Вуковог дела међу потомцима, међу онима, којима је „огорчен на неразумевање савременика, Вук и окретао очи, у које се уздао да ће га разумети. Прослава је имала више радни, мање парадни карактер, резултирала је у вредним истраживачким напорима, још више је објаснила и приближила Вука читаоцу, једном речју померила за добар корак унапред наша досадашња сазнања о овом борцу и мученику.

LA CÉLÉBRATION DU CENTENAIRE
DE LA MORT DE VUK KARADŽIC

La célébration du centenaire de la mort de Vuk Karadžić aussi bien d'après l'accueil réservé par les masses que par la forme de sa manifestation, ont prouvé d'une façon convaincante que l'initiateur de notre révolution culturelle est très proche de nos générations. D'autre part le symposium sur Vuk — tribune des slavistes à l'échelle mondiale — a montré incontestablement que Vuk est le représentant digne de nos peuples, égal des auteurs de grandes idées, littéraires d'Europe, et que les oeuvres de Vuk sont une belle contribution aux valeurs culturelles d'Europe.

L'année 1964 abondait en anniversaires. Cependant, c'était en premier lieu et surtout l'année de Vuk. Le long de l'année la presse se souvenait du grand homme, dès les premiers jours de janvier jusqu'au derniers jours de décembre.

De la célébration à l'Université populaire Kolarac, qui a officiellement inauguré la fête, jusqu'à la réunion traditionnelle de septembre, et avant et après cette réunion, dans la Serbie entière et en dehors d'elle, plusieurs célébrations ont été organisées, ainsi que des expositions, et de nombreuses conférences. De nombreuses organisations ont rattaché leurs activités à la grande fête: depuis l'Union des folkloristes de Serbie, qui a tenu sa conférence annuelle dans le village natal de Vuk, jusqu'aux artistes dramatiques de Croatie et de Serbie qui ont contribué à la fête, en inaugurant l'action de l'uniformisation de l'accent sur scène. C'est sous le signe de cet anniversaire que s'est déroulé le „Mois du livre”, le cachet de la fête était aussi la Foire du livre qui a cédé une grande partie de ses locaux à l'exposition de Vuk.

Le bilan de la fête a été très riche. Nous n'allons souligner que ses points les plus importants:

— à l'Académie des Sciences de Serbie une assemblée solennelle a eu lieu en présence de nombreux savants du pays et de l'étranger.

— au Musée de Vuk une grande exposition „La vie et l'oeuvre de Vuk Karadžić” a été inaugurée. En plus la partie de la fête se situant à l'automne a vu s'ouvrir des expositions dans le musée ethnographique (Yadar — le pays de Vuk), dans le Musée de la Première insurrection serbe, ainsi que dans les archives d'Etat de la S. R. Serbie; et dans le monastère Tronoša — une exposition commémorative.

— l'Université populaire Kolarac a organisé un cycle de conférences sur Vuk (14 conférences);

— à Tršić, village natal de Vuk des brigades de travail formées des étudiants et des lycéens ont construit la route depuis Valjevo jusqu'au monument de Vuk, ensuite le sentier de la maison de Vuk jusqu'au monastère Tronoša, ils ont construit un théâtre en plein air, ils ont fondé „une tribune de Vuk” et une bibliothèque commémorative avec des livres dédiés par les auteurs;

— une école moderne avec des pavillons auxiliaires a été construite à Tršić, ainsi cette idée très ancienne qui a donné lieu à des quêtes encore à la fin du XIXe siècle a pu être réalisée;

— au cours du symposium sur Vuk, auquel les plus éminents slavistes du pays et de l'étranger ont pris part, 80 communications scientifiques sur Vuk et sur ses oeuvres ont été lues. Ces oeuvres seront publiées en deux volumes, par les Annales de la Faculté de philologie à Belgrade;

— le IXe congrès des folkloristes Yougoslaves à Novi Vinodol s'est déroulé sous le signe de deux célébrations: le 150e anniversaire de la naissance de Ivan Mažu-

ranić, et le centenaire de la mort de Vuk Karadžić. Entre autres 12 communications sur Vuk ont été présentées à ce congrès;

— plusieurs bustes de Vuk ont été inaugurés, dont le plus important est le monument à Vuk à Loznica, oeuvre du sculpteur Miodrag Živković;

„Le prix de Vuk” Couronnant le meilleur résultat d'organisations, entreprises et institutions ou bien les activités culturelles et instructives des particuliers, a été fondé;

— „Le diplôme de Vuk” pour les meilleurs lycéens a été créé également.

— L'édition a rendu l'hommage au grand homme par une activité fertile: 12 livres sur Vuk, ainsi que des textes de Vuk ont été édités. Plusieurs publications périodiques lui ont été consacrées, enfin la réalisation de la dette ancienne a été entreprise; l'édition de ces oeuvres complètes en plus de 30 tomes.

— Enfin le centenaire de la mort de Vuk a été marqué à l'étranger aussi, surtout en URSS et dans la République Démocratique Allemande, Plusieurs académies, expositions, réunions ont été organisées en l'honneur de Vuk. De nombreux articles et études dans les publications scientifiques, ainsi que dans la presse quotidienne ont rappelé aux lecteurs, même jusqu'au Nord de l'Europe, l'homme qui a fait connaître à l'Europe le peuple rebelle et doué des Monts du Balkan.

ЗА ВРЕМЕ СВЕЧАЊЕ АКАДЕМИЈЕ НА КО-
ЛАРЧЕВОМ НАРОДНОМ УНИВЕРЗИТЕТУ
ПОВОДОМ СТОГОДИШЊИЦЕ ВУКОВЕ
СМРТИ

PENDANT L'ACADEMIE SOLENNELLE A
L'UNIVERSITE POPULAIRE DE KOLARAC
A L'OCCASION DU CENTENAIRE DE LA
MORT DE VUK.

АКАДЕМИК, ИВО АНДРИЋ ЧИТА ПРЕДА-
ВАЊЕ О ВУКУ НА АКАДЕМИЈИ.

L'ACADEMICIEN IVO ANDRIC LIT SA
CONFERENCE SUR VUK

АКАДЕМИЈИ НА КОЛАРЧЕВОМ УНИВЕР-
ЗИТЕТУ ПРИСУСТВОВАО ЈЕ И ПРЕСЕД-
НИК РЕПУБЛИКЕ ТИТО.

A L'ACADEMIE A L'UNIVERSITE POPU-
LAIRE DE KOLARAC A ASSITE LE PRE-
SIDENT DE LA REPUBLIQUE TITO

